

Groot GELOOF

DOOR DS. J. C. KONINGSBERGER

Wie in deze tijd veel in aanraking komt met jonge mensen, zal één ding héél sterk gevoelen: hoe vinden wij een weg om hen te leren tal van moeilijkheden in hun bestaan te overwinnen? Moeilijkheden op alle mogelijke gebieden. Om één ding bij name te noemen: welk een volharding is er nodig om straks, aan het eind der opleiding, een plaats te vinden in de maatschappij. Dege-lijke vakkennis alléén is daartoe niet vol-doende; zeer bijzondere karaktereigen-schappen zijn zeker eveneens een vereiste. Gelukkig zien wij in onze omgeving tal van jonge mensen, die erin slagen, zij het ook na grote inspanning, om een plaats te vinden.

Misschien is dit een geheel andere dan zij zich aanvankelijk hadden voorgesteld. Wat is vaak het geheim van dit slagen? Een groot geloof.

Het verhaal van de Kananese vrouw (Mat-theüs 15 : 21—28) spreekt hiervan en me-nigmaal word ik in mijn praktijk herinnerd aan Jezus' woord: „O vrouw, groot is uw geloof! U geschiede naar uw wens“.

Mag ik aan de lezers van „de Libel“ eens een heel bijzonder geval van volharding, van groot geloof vertellen? Ik las daarvan in een overdrukje uit het tijdschrift „der Kriegsblinde“, no. 4 van 1933. Dit over-

drukje was gelegd in een brochure van Dr. Erich Lotz: „Das Leid und die Verwandlung zur Freude“, Furcht Verlag, Berlijn. Het behelst de geschiedenis van den schrij-ver, sinds 1931 privaat-docent aan het nieuw-testamentisch seminarium aan de universiteit te Hamburg. Natuurlijk geef ik een en ander in verkorte vorm weer.

In Augustus 1917 was Erich Lotz jong front-soldaat in de linie bij Langemarck. Een gasgranaat brandde hem daar beide ogen uit. Van de tijd vlak na deze ramp, kan hij zich slechts enkele dingen herinneren. Zo weet hij nog van momenten in de machine-kamer van het hospitaal, waar hij zich voor de ogen der mensen verstopte om zich aan hun medelijden te onttrekken. Er kwam gedurig één gedachte bij hem op: een eind maken aan het nutteloos geworden leven. In deze wanhoop kwam echter de veerkracht der jeugd hem te hulp, er moest toch een weg zijn om los te komen van de ijzeren keten, die het noodlot om hem had gesmeed. In het hospitaal der oorlogsblin-den leerde men pantoffels vlechten, bor-stels binden en typen. Lotz scheen aanleg voor muziek te hebben. Zou orgelspel wat voor hem zijn? De organist, bij wien hij ge- 2.

bracht werd, zag meewarig naar zijn stukgeschoten rechterhand en zeide: dat is helaas uitgesloten! Zou hij concertzanger kunnen worden? Neen, bij het zangonderrecht verloor hij nooit het pijnlijke gevoel een dilettant te zijn, die het in de toekomst hebben moest van de milde kritiek van een medelijdend publiek.

Plotseling hoorde hij toen van het Blindeninstituut voor studie te Marburg, daar wilde hij naar toe. Hier hielp men hem om het examen te doen dat toegang gaf tot de universiteit. Daar moest hij geheel op eigen benen staan. Eén ding wist hij toen al zeker, dat het n.l. van het grootste gewicht was om het geheugen en het concentratievermogen te oefenen. Want wat andere studenten in hun collegeschrift konden optekenen of in hun boeken opzoeken, dat moest hij alles als parate kennis in het hoofd hebben. In deze oefening maakte hij verbazende vorderingen. Door de onzelfzuchtige hulp van een zijner medestudenten, slaagde hij erin om reeds na 6 semesters (halfjaarlijkse leergangen) het eerste examen met goed gevolg af te leggen. Deze vriend beheerste de stof en zag scherp wat hiervan belangrijk was, zodat hij den blinde veel omwegen bespaarde. Hierna zette Lotz de studie voort met zijn verloofde, die hij eveneens in de collegezaal had leren kennen. Deze studie was die der theologie, welke hij niet allereerst had gekozen met het bepaalde doel om predikant te worden, maar uit innerlijke drang om een fundamenteel antwoord te vinden op Godsdienstige vragen en om de diepere zin te vatten van zijn bijzonder levenslot, dat hij beschouwde als hem te zijn „opgelegd“. Zijn verzoek om als predikant dienst te mogen doen (hij wees daarin op de ter zake kundige hulp en medewerking van zijn vrouw) werd beslist afgewezen. Toen wilde hij de reeds verworven kennis verdiepen. Tijdens de studie voor het doctoraat in de theologie stond hem een werkring als privaat-docent als doel voor ogen.

De ontmoeting met de directrice van een grote particuliere school gaf aan zijn leven een wending. Zij bood hem een leraarsbetrekking aan deze school aan, mits hij eerst het staatsexamen in de filosofie aflegde. Het impulsieve vertrouwen

dat deze vrouw in Lotz stelde, dreef hem ertoe dit aanbod aan te nemen.

In 1927 kwam hij aan deze school en was daar leraar als ieder ander, alleen behoefde hij in de pauze geen toezicht te houden. De eerste eis welke hij zichzelf stelde bij het onderwijs geven, was deze: elk uur moet interessant zijn. Want een middelmatige leraar, die over beide ogen beschikt, kan zich er wel doorheen slaan, maar wat moet een middelmatige blinde leraar? Dat wordt een mislukking! Slechts zolang als de leerlingen geboeid worden, heeft men ze in de hand; een vervelend uur verleidt hen terstond om andere dingen te doen tijdens de les.

Ik laat hier Lotz zelf aan het woord: „Men moet een onbegrensd vertrouwen hebben in de jonge mensen, en tevens klaar en helder de nuchtere werkelijkheid onder de ogen zien. Plotseling voelt men: het fluidum is ergens verbroken — men concentreert zich daarop — daar achteraan, rechts is het — nu weet men wie het is — men concentreert zich nog meer: en nu gevoelt men waarmede de leerling bezig is. De jonge mensen vinden het onplezierig dat men hen doorziet, dat zij niet meer rustig kunnen denken: hij ziet het niet.“

Van zijn werk als leraar zegt Lotz in een samenvatting, dat hij zich steeds bewust was van een paedagogische taak, welke volkomen samenhang met het feit van zijn oorlogsverminking. Speciaal bij het godsdienstonderwijs vond hij een van te voren wêltoebereiden bodem, welke andere leraren misten. (Ik begrijp dit zeer goed: wanneer een zoo zwaar getroffen jonge man in zijn onderwijs een levend getuige is van de kracht van het geloof, wie zou niet luisteren?).

Na enkele jaren rees echter in Lotz de overtuiging dat zijn zenuwen op den duur niet sterk genoeg zouden zijn om bij vier à vijf uren les per dag, zijn klasse volkomen in de band te houden van minuut tot minuut. Dit moest persé tot overspanning leiden, door overgrote concentratie. In die tijd kwam het oude verlangen weer boven om privaat-docent te worden. En zie, onverwachts, in 1931, werd hij aangezocht om dit ambt te Hamburg te aanvaarden. Hoe zou het hem echter mogelijk zijn om wetenschappelijk werk te leveren? Het liefst laat ik Lotz hier zelf aan het woord:

Daar ik een speciale studie heb gemaakt van het Nieuwe Testament, is degelijke Bijbelkennis voor mij een eerste vereiste. Daarom maakte ik reeds in mijn studententijd een aanvang met het van buiten leren in de grondtekst (dus in het Grieks-K.) van de voornaamste brieven van Paulus en van de Evangelien. Vers voor vers, hoofdstuk voor hoofdstuk nam ik in mij op. Eerst op deze basis kon het wetenschappelijk werk verder voortgaan. De inhoud van wetenschappelijke boeken moet ik reeds bij 't eerste voorlezen zó grondig in mij opnemen, dat ik deze terstond verwerk om een duidelijk overzicht te krijgen van het geheel. De intensiteit van de studie moet het vele lezen vervangen. De samenwerking met een zelfstandig denkend mens heb ik nooit als een hindernis, maar steeds als een vruchtbare verrijking van het wetenschappelijk onderzoek ondervonden. Aan boeken in Braille-schrift heb ik niets, daar het er steeds op aan komt nieuw verschenen boeken dadelijk door te werken. Ook bij het les geven aan studenten ondervindt Lotz hetzelfde als bij het onderrecht op de school: een vrije, levendige voordracht is nodig. Schriftelijke aantekeningen zouden op hem en zijn toehoorders

alleen maar storend werken; wanneer men zich jarenlang systematisch geoefend heeft in concentratie, zijn ze ook niet nodig. Het feit dat men jonge mensen vóór zich heeft van rijper ontwikkeling, die in zichzelf discipline hebben, maakt het werk aan de universiteit veel meer bevredigend, vooral als men hun iets geven mag van eigen innerlijk leven en denken.

Ziehier een betrekkelijk vrije weergave van wat ik las in 't overdrukje van „der Kriegsblinde“. Van de vele lectuur, welke mij in het afgelopen winterseizoen onder de ogen kwam, heeft dit schamele velletje papier mij wel het meeste getroffen. Welk een ontroerende tekening wordt ons hier gegeven van de moeilijkheden en de worstelingen van een jong mens! Maar ik vind in deze regels ook het beeld van groot geloof, dat tot overwinning der bezwaren voert. Misschien dat deze bladzijde onder de ogen komt van iemand, die, ófschoon in het bezit van beide ogen en een sterke rechterhand, juist bezig is om de moed te verliezen. Moge de korte geschiedenis van Dr. Erich Lotz, wiens voortreffelijke werkjes in mijn bezit zijn, dezen „kleingelovige“ een handreiking bieden.

In Amerika gebruikt men films als doel bij militaire schietoefeningen. Wij vrezen, dat de soldaten, die men in de oorlog als doel zal gebruiken, een verschrikkelijker film zullen opleveren.

Ludendorff is van mening, dat de ondervinding van de laatste oorlog het bewijs heeft geleverd, dat

Duitsland om in een toekomstige totale oorlog zegevierend te zijn, het Christendom moet vernietigen. „Dit Christendom is een buitenlandse godsdienst, welke in strijd is met het overgeërfde“. Geen plaats voor Jezus, ach dat is niets nieuws. Maar als Ludendorff er niet meer zijn zal, dan nog zal in de Naam van Jezus gepredikt worden.

Op voorstel van den burgemeester van Frankfurt a. Main wordt de trein de „Vliegende Frankforter“, die binnen enige uren Berlijn bereikt, thans den „trouwe echtgenoot“ genoemd, omdat de zakenlieden door deze snelle trein in staat zijn op één dag heen en terug te reizen en in Berlijn hun zaken af te doen. Een „gezellige avond“ in de hoofdstad behoort dus tot het verleden. Maar of de mannen er trouwer door worden? Zo'n enkele naam

zegt tot wel hoe het leven ontworicht is.

Een Amerikaan, die zeer beangst was, dat hij levend begraven zou worden, maakte bij testament de volgende beschikkingen: De begrafenisondernemer moest in zijn graf een microfoon opstellen en deze microfoon met een luidspreker verbinden, die in het huis van den bewaker van het kerkhof zou zijn opgesteld. Het apparaat zou gedurende een heel jaar van voldoende elektrische stroom voorzien moeten worden. En de ondernemer kreeg de opdracht van tijd tot tijd te constateren, of het toestel in het graf nog steeds in orde was. Volstreekte zekerheid geeft niemand aan dezen man, en zijn vrees wordt niet geheel weggenomen. Wij kennen, denkend aan het graf, een belangrijker graf.

